ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ / Φεβρουάριος - Ιούλιος 2017

28/2/2017: Μεταθανάτια Νοσηλευτική Φροντίδα

Κορδά Παρασκευή / ΤΕ Νοσηλεύτρια,

Διευθύντρια Νοσηλευτικής Υπηρεσίας

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΟΙΟΤΗΤΑ - ΚΛΙΝΙΚΑ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ

5η Υγειονομική Περιφέρεια
Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας

ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΜΦΙΣΣΑΣ

*Μεταθανάτια Νοσηλευτική Φροντίδα

Η «**μεταθανάτια**» αναφέρεται στη νοσηλευτική φροντίδα του ανθρώπου που μόλις έχει πεθάνει καθώς και στην προετοιμασία του νεκρού σώματος για την παράδοση του προς ταφή ή νεκροψία με διαδικασίες ,οι οποίες γίνονται μέσα σε αποδεκτά νομικά και πολιτισμικά πλαίσια.

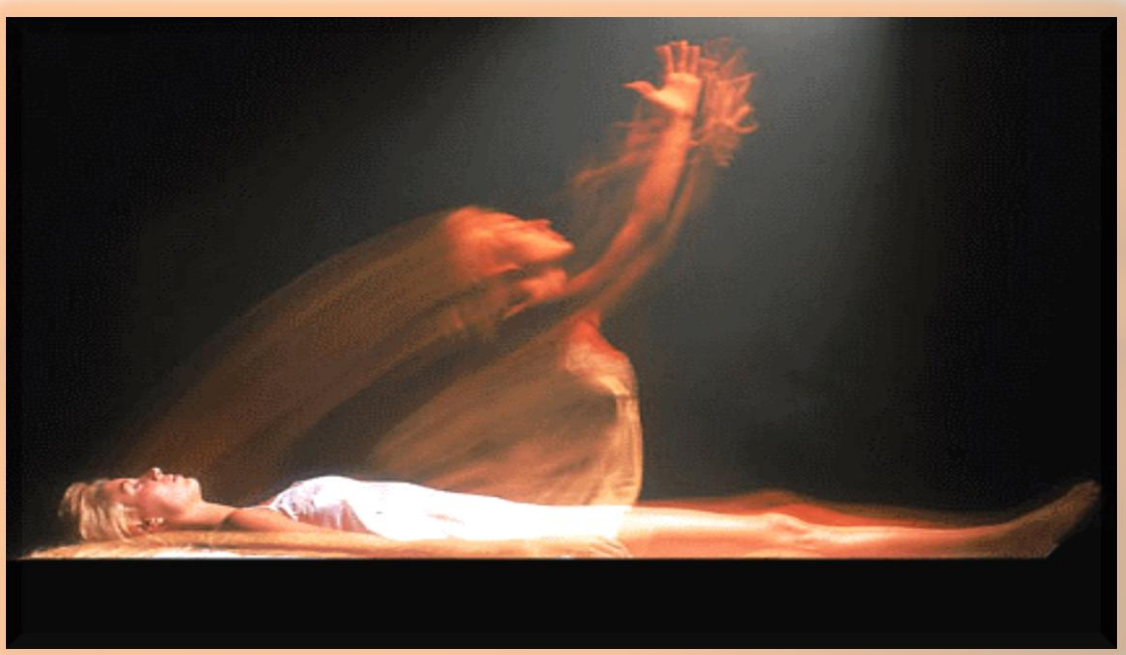

Η νοσηλευτική εκτίμηση θα πρέπει να εστιάζει στα παρακάτω:

* -Θρησκευτικές πεποιθήσεις-παραδόσεις του εκλιπόντος
* - Ανάγκη για νεκροτομή (π.χ θάνατος από άγνωστα αίτια, αίτημα της οικογένειας κα.)
* -Παρουσία μολυσματικών νοσημάτων (π.χ HBV,HCV,HIV.Tb) για τα οποία λαμβάνονται προφυλάξεις επαφής ή απαιτείται απομόνωση ασθενούς.

*ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ

Η νοσηλευτική διάγνωση θα μπορούσε να περιλαμβάνει τα παρακάτω:

* -Κίνδυνος διασποράς λοιμώξεων που οφείλεται σε επαφή με μολυσματικά βιολογικά υγρά.
* -Μη αποτελεσματική διαχείριση του θανάτου από την οικογένεια.

Τα επιθυμητά αποτελέσματα της παρέμβασης επικεντρώνονται στα παρακάτω:

* -Πρόληψη δυσχρωμίας και διατήρηση ακεραιότητας του δέρματος
* -Διατήρηση καλής εμφάνισης σώματος
* -Χρόνος στους οικείους για να αποχαιρετήσουν τον άνθρωπό τους
* -Πρόληψη διασποράς λοιμώξεων

* ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΣΚΟΠΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

*ΕΙΔΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ-ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ/ΣΥΓΓΕΝΩΝ

* Μετά την επίσημη κλινική διαπίστωση και ανακοίνωση του θανάτου μπορείτε να παρέχετε πληροφορίες στους οικείους για
* -το θάνατο και τις συνθήκες του(όχι ιατρικές λεπτομέρειες)
* -τον τρόπο που θα δουν τον νεκρό καθώς και τις απαραίτητες προφυλάξεις για την πρόληψη οριζόντιας μετάδοσης λοιμώξεων

* -την περίπτωση όπου συνίσταται η επαφή με ειδικό προσωπικό (ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό κ.λ.π)
* -σχετικά με τα προσωπικά αντικείμενα του θανόντος και την διαδικασία παραλαβής τους.
* Οι νοσηλευτές θα πρέπει να ενημερώνονται για τις για τις θρησκευτικές ή πολιτιστικές /πολιτισμικές πεποιθήσεις(εφόσον είναι εφικτό) αλλά και τις επιθυμίες ή τις προτιμήσεις των συγγενών για την μεταθανάτια φροντίδα.

*ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΥΛΙΚΟ

* **-Π**ροσωπικός **Π**ροστατευτικός **Ε**ξοπλισμός(**ΠΠΕ=** γάντια ελαστικά μη αποστειρωμένα, μάσκα προσώπου, πλαστική ποδιά μιας χρήσης)
* -Καθαρά σεντόνια(2)
* -Λεκάνη με νερό και πανάκι ή σφουγγάρι
* -Βραχιόλι αναγνώρισης νεκρού(πιστοποιητικό ταυτότητας νεκρού)
* -Σάκους απόρριψης υλικού(κίτρινες σακούλες)
* -Πετσέτα
* -Αυτοκόλλητα επιθέματα(μέγεθος και αριθμός κατά περίπτωση)
* -Αυτοκόλλητη ταινία
* -Ψαλίδι

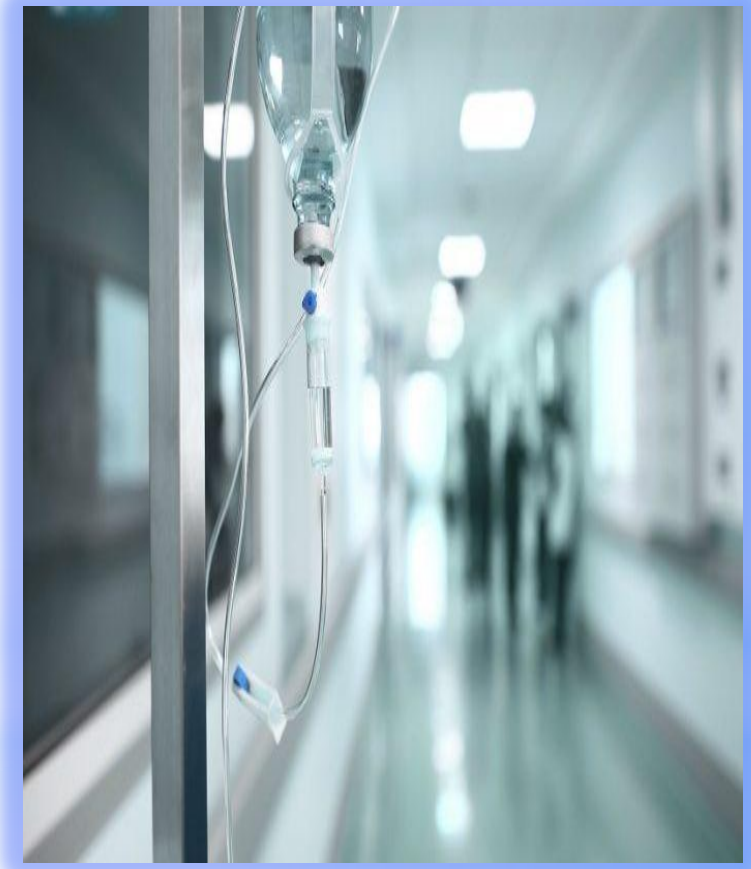

Ενέργεια	Αιτιολόγηση
* Εξακριβώστε τον θάνατο και ειδοποιήστε τον γιατρό. * Επιβεβαιώστε την ταυτότητα του Θανόντος * Ειδοποιήστε την οικογένεια του ασθενούς , ότι η κατάστασή του έχει «επιβαρυνθεί» και οδηγήστε τη σε χώρο, όπου είναι δυνατή η ενημέρωση από τον θεράποντα ιατρό.	*Κλινική διαπίστωση του θανάτου *Πρόληψη λάθους *Εξασφάλιση χρόνου για εισαγωγή στοπένθος και χώρου για την αναγγελία του θανάτου.

*ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Ενέργεια

* Εξηγήστε τη διαδικασία στους συγγενείς και εξασφαλίστε πληροφορημένη συναίνεση για τη φροντίδα.
* Κλείστε την πόρτα του θαλάμου και τοποθετείστε παραβάν ή τραβήξτε τις κουρτίνες.
* Πραγματοποιήστε υγιεινή των χεριών
* Οργανώστε το υλικό.

Αιτιολόγηση

* Αύξηση της συνεργασίας, εναρμόνιση με τις θρησκευτικές ή πολιτιστικές/πολιτισμικές πεποιθήσεις αλλά και τις επιθυμίες των συγγενών για τη μεταθανάτια φροντίδα .
* Εξασφάλιση μοναχικότητας-ιδιωτικότητας
* Πρόληψη μετάδοσης λοιμώξεων
* Προαγωγή της αποτελεσματικότητας

* ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Ενέργεια

* Εφαρμόστε τον ΠΠΕ
* Αφαιρέστε κουβέρτες και πανωσέντονα, και τοποθετείστε τα σε σάκο
* Τοποθετήστε το σώμα σε ύπτια θέση, αφήστε ένα μαξιλάρι για να υποστηρίζει το κεφάλι
* Σφαλίστε τα μάτια εφαρμόζοντας ελαφριά πίεση για 30΄΄.Εάν αυτό δεν είναι αρκετό τοποθετείστε γάζα με ήπια αυτοκόλλητη ταινία.

Αιτιολόγηση

* Πρόληψη μεταφοράς λοιμώξεων
* Αποφυγή συσσώρευσης αίματος στο πρόσωπο και αλλαγή χρώματος

*ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Ενέργεια

* Επανατοποθετείστε την τεχνητή οδοντοστοιχία (εάν υπάρχει).
* Κλείστε το στόμα και σταθεροποιήστε την κάτω γνάθο τοποθετώντας ένα μαξιλάρι κάτω από αυτήν .
* Αφαιρέστε καθετήρες, παροχετεύσεις και οποιοδήποτε ξένο σώμα από το νεκρό.
* Επιπωματίστε φυσικά η τεχνητά ανοίγματα ή καλύψτε τα με γάζα εμποτισμένη με απολυμαντική ουσία στερεώνοντάς τις με επιδέσμους ή αυτοκόλλητα επιθέματα.

Αιτιολόγηση

* Προσδίδει στο πρόσωπο μια πιο φυσιολογική εικόνα.
* Διευθέτηση σώματος σε μια φυσιολογική στάση πριν επέλθει νεκρική ακαμψία.
* Διατήρηση φυσιολογικής εμφάνισης του σώματος.
* Αποφυγή εκροής υγρών ή αίματος του σώματος

*ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Ενέργεια

* Σε περίπτωση που ο καθετήρας δεν μπορεί να αφαιρεθεί, κλείστε με πώμα και καλύψτε τον με αυτοκόλλητο επίθεμα ή γάζα.
* Αφαιρέστε δαχτυλίδια, τιμαλφή κλπ και φυλάξτε τα ώστε να τα παραδώσετε αργότερα στους συγγενείς (εκτός εάν αυτοί επιθυμούν να μείνει κάτι από αυτά στο νεκρό).
* Αφαιρέστε τα ενδύματα και πλύνετε το σώμα με νερό και σαπούνι.

Αιτιολόγηση

* Πρόληψη διασποράς βιολογικών υγρών.
* Πρόληψη απώλειας προσωπικών
* Εξωραϊσμός του σώματος, απομάκρυνση ρύπων και οσμών.

*ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Ενέργεια

* Εφόσον γνωρίζετε ότι ο νεκρός ήταν χριστιανός , κρατήστε το δεξί του χέρι του εκλιπόντος και κάνετε το «σταυρό» τρείς φορές.
* Τοποθετήστε τα χέρια του νεκρού σταυροειδώς στη κοιλιά του και στερεώστε τα δεμένα με γάζα.
* Τοποθετήστε στα χέρια κάρτα με το ονοματεπώνυμο ,την ηλικία, την κλινική και την ημερομηνία θανάτου.
* Τοποθετήστε τα πόδια σε ευθεία θέση και δέστε τα ελαφρά στις ποδοκνημικές αρθρώσεις με επίδεσμο.

Αιτιολόγηση

* Σεβασμός θρησκευτικών πεποιθήσεων
* Αποφυγή λάθους
* Διατήρηση φυσιολογικής εμφάνισης του σώματος

*ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Ενέργεια

* Σκεπάστε το νεκρό με καθαρό λευκό σεντόνι αφήνοντας το κεφάλι ακάλυπτο.
* Εξασφαλίστε το περιβάλλον, σε περίπτωση που κάποιο από τα μέλη της οικογένειας επιθυμεί την θέα του νεκρού. Τοποθετήστε καρέκλα στο πλάι της κλίνης .
* Όταν ολοκληρωθεί η θέα του νεκρού από την οικογένεια, σκεπάστε το κεφάλι του νεκρού. Στερεώστε πάνω στο σεντόνι ειδική κάρτα με τα στοιχεία του νεκρού.

Αιτιολόγηση

* Επιτρέπει τη θέα του νεκρού καλύπτοντας παροχετεύσεις η γραμμές που δεν μπόρεσαν να αφαιρεθούν.
* Δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος σε περίπτωση που κάποια από τα μέλη της οικογένειας αισθανθεί αδυναμία ή τάση για λιποθυμία.

*ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Ενέργεια	Αιτιολόγηση
* Αφαιρέστε και απορρίψτε τον ΠΠΕ.	* Πρόληψη μετάδοσης λοιμώξεων.
* Απομακρύνετε το νεκρό με ήρεμο και αθόρυβο τρόπο(ειδοποιήστε το εντεταλμένο προσωπικό για την μεταφορά του στον νεκροθάλαμο. Η μεταφορά του νεκρού πρέπει να γίνεται το αργότερο εντός δύο ωρών από την έλευση του θανάτου)	* Ψυχοπροφύλαξη για τους υπόλοιπους ασθενείς
* Φροντίστε για την ασφαλή μεταφορά του νεκρού στο νεκροθάλαμο. Ζητήστε από το μεταφορέα να υπογράψει τη μεταφορά ή την παράδοση της σορού.	* Καταμερισμός ευθύνης
* Συγκεντρώστε τα προσωπικά είδη του εκλιπόντος και παραδώστε τα στους συγγενείς.	* Πρόληψη απώλειας προσωπικών Αντικειμένων.

*ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Ενέργεια

* **Ενημερώστε τους συγγενείς**

α)ότι πρέπει να πάρουν από τον ιατρό το **πιστοποιητικό θανάτου**(για την σύνταξη του από τον γιατρό θα χρειαστεί απαραίτητα η ταυτότητα του εκλιπόντος) **β**) ότι θα πρέπει να προσκομίσουν το **βιβλιάριο νοσηλείας στο λογιστήριο** για την εκκαθάριση του λογαριασμού.

γ) για την συμπλήρωση του σχετικού εντύπου νεκροτομής.

* Ζητήστε από τους συγγενείς να σας ενημερώσουν για τον τρόπο παραλαβής της σορού (με δικό τους μέσο ή με γραφείο τελετών).
* **Ενημερώστε και υπογράψτε** το «βιβλίο νεκρών» του τμήματος με τα στοιχεία του εκλιπόντος και την εφημερεύουσα νοσηλεύτρια.

Αιτιολόγηση

* Τήρηση αρχείου
* Ενημέρωση προϊστάμενης αρχής

*ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Ενέργεια

* Μετά την απομάκρυνση του νεκρού μεριμνήστε για τον καθαρισμό και απολύμανση της κλίνης και του δωματίου.

Αιτιολόγηση

* Προετοιμασία θαλάμου και κλίνης για υποδοχή νέου ασθενούς.

* ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

*ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ

Νεκροτομή

* Εάν υπάρχει περίπτωση να γίνει νεκροτομή, δεν αφαιρείται τίποτα από τον ασθενή βάσει νομοθεσίας ιατροδικαστικής υπηρεσίας. Φροντίστε ώστε οι συγγενείς να συμπληρώσουν το τριπλότυπο έντυπο συναίνεσης για νεκροτομή.

Δωρεά οργάνων

* Αν υπάρχει συναίνεση των συγγενών ή εκ των προτέρων επιθυμία του αποθανόντα για δωρεά οργάνων, φροντίστε για την ενημέρωση της διαδικασίας που ακολουθείται.

*Παιδιά-Βρέφη

* Ετοιμάστε δύο κάρτες με τα πλήρη στοιχεία του βρέφους. Η μια κάρτα τοποθετείται στο σώμα του βρέφους .

  Η δεύτερη κάρτα τοποθετείται πάνω στο σεντόνι ή τη βρεφική πάνα

* -Αφαιρέστε προσεκτικά όλες τις περιφερικές ή κεντρικές γραμμές που υπάρχουν.
* -Πλύνετε το βρέφος και τοποθετείστε το σε βρεφική πάνα και σεντόνι.
* **-Διαθέστε ιδιαίτερο χώρο και χρόνο στους γονείς** για να «αποχαιρετήσουν «το παιδί τους

*Εγκληματική ενέργεια

Αν υπάρχει πιθανότητα ο θάνατος να οφείλεται σε εγκληματική ενέργεια τότε:

* **-Αντικείμενα ,τα οποία θεωρούνται από την ιατροδικαστική υπηρεσία ως πειστήρια εγκλήματος (π.χ μαχαίρια ,σφαίρες, προσωπικά αντικείμενα)πρέπει να κρατηθούν, έτσι ώστε να διατηρηθεί και να περιφρουρηθεί η ακεραιότητα της μαρτυρίας τους.**
* - Το σώμα δεν πρέπει να καθαριστεί ή να πλυθεί πριν τη μεταφορά του στο νεκροτομείο.
* -Φροντίστε ώστε ένα τουλάχιστον μέλος από το προσωπικό να είναι παρόν όταν τα μέλη της οικογένειας ή άλλα οικεία πρόσωπα προσέρχονται να δουν τον εκλιπόντα.

*Ασθενείς με HIV ή άλλες μεταδοτικές ασθένειες υψηλού κινδύνου

* -Εκτός από τον ΠΠΕ ,φορέστε διπλά γάντια, ποδονάρια, σκούφο και προστατευτικά γυαλιά.
* Ο νεκρός τυλίγεται με σεντόνι και δεν ντύνεται.
* Τα αντικείμενα που χρησιμοποιούνται είναι μιας χρήσης.
* Τοποθετείστε τον ειδικό σάκο πάνω στο φορείο και μεταφέρετε το νεκρό σε αυτόν.
* Οι χώροι νοσηλείας θεωρούνται μολυσματικοί, οπότε λάβετε αυστηρά προστατευτικά μέτρα.
* Τα απορρίμματα συλλέγονται σε ειδικούς σάκους.
* Μεριμνήστε για καλό καθαρισμό και απολύμανση του στρώματος ,των μαξιλαριών και του κρεβατιού καθώς και όλων των επιφανειών του δωματίου.

Γενικά

* Εφόσον είναι δυνατό, ρωτήστε την οικογένεια του νεκρού σχετικά με τις θρησκευτικές διαδικασίες γύρω από τον θάνατο του οικείου τους.

*ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ

* Η σωρός δεν αγγίζεται για 30 λεπτά περίπου μετά τον θάνατο
* Εφόσον η οικογένεια επιθυμεί να συμμετέχει στη διαδικασία περιποίησης του νεκρού ,βοηθάμε δίνοντας σχετικές οδηγίες.
* Δεν είναι απαγορευτικό να συμμετέχει μη μουσουλμάνος , αρκεί να φορά προστατευτικά γάντια.
* Με την έγκριση της οικογένειας ο νοσηλευτής, κλείνει τα μάτια και στόμα.

* Τεντώνει τα άκρα και τοποθετεί τα χέρια παράλληλα με το σώμα.
* Αφαιρεί καθετήρες παροχετεύσεις κλπ.
* Στρέφει το κεφάλι προς τα δεξιά για να «κοιτάζει» σύμφωνα με την παράδοση την Μέκκα.
* Τυλίγει το σώμα με ένα σεντόνι και φροντίζει να μεταφερθεί στο νεκροθάλαμο. Αυτό γίνεται γιατί σύμφωνα με τους κανόνες της θρησκείας τους, το σώμα πρέπει να πλυθεί και να ντυθεί από μουσουλμάνο του ιδίου φύλου.
* Στο καρτελάκι με τα στοιχεία του νεκρού , επισημαίνεται διακριτικά το θρήσκευμα.

* ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ / Μουσουλμάνοι

*ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Στο φάκελο νοσηλείας του ασθενούς σημειώνονται τα παρακάτω :

* Ώρα και αιτία θανάτου, όπως αυτή αναγράφεται στο πιστοποιητικό
* Όνομα του γιατρού που πιστοποίησε τον θάνατο
* Αν ο νεκρός μετεφέρθη για νεκροψία – νεκροτομή.
* Χρήματα τιμαλφή και προσωπικά αντικείμενα που παραδόθηκαν στους συγγενείς
* Γραμμές και παροχετεύσεις που αφαιρέθηκαν
* Ώρα που μεταφέρθηκε η σορός στο νεκροθάλαμο.

*ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

* -Πρωτόκολλο 4η Υγειονομικής Περιφέρειας Μακεδονίας Θράκης
* -Αθανάτου Ε,Κλινική Νοσηλευτική-Βασικές και Ειδικές Νοσηλείες,6η Έκδοση
* Ιατρικές Εκδόσεις Παριζιάνος Αθήνα
* -Γκοργκούλη Ε, Κισσούδη Α,Λυκοστράτη Α και Πετροπούλου Ε Νοσηλευτική Β τάξη
* 1ΟΥ κύκλου ΤΕΕ Τομέας Υγείας και Πρόνοιας ΟΕΔΒ Αθήνα
* -Μόνος Δ 1986 Η αντιμετώπιση του θανάτου από το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό
* Mater Med Greca τομ 4 σελ 373-8
* -Παικοπούλου Δ,Γεραλή Μ Νοσηλευτική φροντίδα ασθενούς στο τελικό στάδιο της ζωής του,Πρωτόκολλο Μεταθανάτιας Φροντίδας,Νοσηλευτική τομ.48,τευχ1 σελ 19-29
* -Altman BG Buchesel P,Coxon v 2000 Delmars Fundamendal and Advanced Nursing Skills
* -Ulrich SP Canale SW and Wendell SA 1997 Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική Σχεδιασμός νοσηλευτικής φροντίδας 3η έκδοση Εκδόσεις Λαγός Αθήνα

* Ευχαριστούμε πολύ …..